

Sammanboende lever längre

Denna artikel bygger på en rapport som har genomförts av Statistiska Centralbyrån.

De som lever ihop har högre medellivslängd än andra. Störst skillnad gör det för sammanboende män. År 2018 var medelåldern bland avlidna 84,7 år för kvinnor och 81,5 år för män. Bland män har sammanboende sju extra levnadsår. Och sammanboende kvinnor lever drygt fyra år längre än ensamstående kvinnor. Det finns flera förklaringar till att sammanboende lever längre. En förklaring kan vara att sambos kan stötta varandra socialt och kanske även ekonomiskt. Det kan i sin tur leda till hälsosammare levnadsvanor, som att undvika rökning och dricka mindre alkohol. Andelen som röker dagligen är högre bland ensamstående än bland sammanboende, 13–16 procent jämfört med 8–9 procent. En annan förklaring är att gifta personer tenderar att söka sig till sjukvården i ett tidigare skede vid sjukdomssymtom. De som inte är gifta tenderar dessutom att få sämre eller ingen livsuppehållande behandling, jämfört med gifta.

Längre liv för högutbildade

Det finns en tydlig koppling mellan medellivslängd och utbildningsnivå. Det finns olika förklaringar till skillnaderna. En högre utbildning leder ofta till en högre inkomst och bättre arbetsmiljö. Högre utbildning leder också till högre kognitiv förmåga, samt bättre förmåga att värdera information om hälsosamma levnadsvanor. Personer med högre utbildning söker också vård snabbare vid sjukdomssymtom.

Bäst överlevnad efter cancer har de med eftergymnasial utbildning och sämst har de som inte gått gymnasiet. Det visar Socialstyrelsens uppföljningar av cancerpatienter. En separation eller skilsmässa kan vara en stressande livshändelse. Det kan dels öka risken att dö i förtid, dels leda till att personer blir ensamstående. Separationer och skilsmässor är vanligast för

dem med förgymnasial utbildning och ovanligast för dem med eftergymnasial utbildning.

Sammanboende viktigast för männen

Störst skillnad i medellivslängd mellan utbildningsgrupperna finns bland ensamstående kvinnor. Det skiljer nästan åtta år mellan dem med förgymnasial utbildning och dem med eftergymnasial utbildning. Minst skillnad i medellivslängd är det i gruppen sammanboende män. Där är skillnaden 3,4 år mellan dem med förgymnasial utbildning och dem med eftergymnasial utbildning. I samtliga fall är utbildning mer avgörande för kvinnors medellivslängd än för männens.

För män är det däremot mer avgörande att leva samman med någon. Sammanboende män med en förgymnasial utbildning har nästan två års högre medellivslängd än ensamstående män med eftergymnasial utbildning. För kvinnor är det tvärtom. De gynnas mer av att ha en eftergymnasial utbildning än att bo ihop med en partner.

Livslängden ökar mest för sammanboende med hög utbildning

Medellivslängden har ökat med 0,7 år för kvinnor och 0,8 år för män sedan 2012. Skillnaden mellan de olika grupperna har också ökat. Mellan grupperna med högst respektive lägst medellivslängd växte den med ett år. Däremot minskade medellivslängden för ensamstående kvinnor i grupperna med högst gymnasial utbildning. Sammanboende har inte bara högst medellivslängd. Den ökar dessutom betydligt mer än för ensamstående.

Förändringar i medellivslängd

Totalt sett ökade medellivslängden ungefär dubbelt så mycket för sammanboende som för ensamstående personer mellan 2012 och 2018. Drygt ett år för sammanboende jämfört med ungefär ett

halvt år för ensamstående. De som 2012 hade högst medellivslängd drar ifrån övriga grupper. Sammanboende kvinnor och män med eftergymnasial utbildning har nu ungefär fyra extra levnadsår jämfört med samtliga kvinnor och män. Ökningen av medellivslängden gäller inte alla grupper. För kvinnor med högst en förgymnasial utbildning minskar medellivslängden något. Minskningen sker endast för ensamstående. Under perioden 2012–2018 går det att se en tydlig trend. Medellivslängden är lägst för dem med förgymnasial utbildning, något högre för dem med gymnasieutbildning och högst för dem med en eftergymnasial utbildning.

Medellivslängd efter utbildning och hushållstyp

Skillnaden mellan kvinnor med eftergymnasial utbildning och kvinnor med förgymnasial utbildning ökade med ett år, från drygt fem år till drygt sex. För män ökade skillnaden mellan samma grupper med åtta månader. Kvinnor och män med en gymnasieutbildning har halkat efter ungefär ett halvt år i medellivslängd jämfört med dem som har en eftergymnasial utbildning.

Sammanställning, Monica Ulfhielm